

Interpelacja

(nr 4968)

do ministra sprawiedliwości

w sprawie sytuacji w Służbie Więziennej

Szanowny Panie Ministrze! 1. Pragnę poniżej przedstawić kilka kluczowych zagadnień związanych z funkcjonowaniem Służby Więziennej w Polsce. Pierwszym z nich jest problematyka etatowa. W obecnej sytuacji budżet państwa nie pozwala na zwiększenie środków finansowych przeznaczonych na rozszerzenie stanu etatowego Służby Więziennej. Jednak brak dostatecznej liczby etatów przyczynia się do znacznego obciążenia funkcjonariuszy w jednostkach, w których liczba realizowanych zadań przekracza możliwości zespołu ludzkiego, jakim one dysponują, co ma wymierne odzwierciedlenie we wzroście liczby wypracowanych godzin ponad normatywny czas służby.

Rozwiązaniem tej sytuacji może być standaryzacja stanowisk. Należy dążyć do osiągnięcia stanu, w którym w jednostkach o zbliżonej pojemności i rodzaju, przy uwzględnieniu specyfiki warunków pełnienia służby oraz charakteru realizowanych zadań przez funkcjonariuszy i pracowników, stan zatrudnienia będzie jednolity. Przy każdorazowym uwolnieniu etatu funkcjonariusza, np. wyniku zwolnienia ze służby, wskazane byłoby dokonanie analizy, czy obowiązki dotychczas wykonywane przez tego funkcjonariusza nie mogą być powierzone innemu czy innym funkcjonariuszom pozostającym w służbie w tej jednostce organizacyjnej. W przypadku gdy byłoby to możliwe, uwolniony etat należałoby przesunąć do jednostki organizacyjnej, w której występują braki etatowe.

2. Obok problemów związanych z liczbą etatów, zakłady karne obciążane są kosztami ponoszonymi na leczenie skazanych. Zgodnie z art. 115 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego skazanemu zapewnia się bezpłatne świadczenia zdrowotne, leki i artykuły sanitarne, natomiast na podstawie art. 102 pkt 1 skazany ma prawo do odpowiednich ze względu na zachowanie zdrowia wyżywienia, odzieży, warunków bytowych, pomieszczeń oraz świadczeń zdrowotnych i warunków higieny. W związku z powyższymi przepisami

prawnymi art. 12a ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych wyłącza stosowanie przepisów tej ustawy wobec skazanych, którym świadczenia zdrowotne są udzielane bezpłatnie bez względu na uprawnienia z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego. Aktem prawnym, który szczegółowo określa zasady finansowania świadczeń zdrowotnych udzielanych skazanym, jest rozporządzenie ministra sprawiedliwości z dnia 10 października 2011 r. w sprawie sposobu i trybu finansowania z budżetu państwa świadczeń opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 225, poz. 1355). § 2 ust. 2 pkt 2 wskazanego rozporządzenia stanowi, że świadczenia opieki zdrowotnej udzielane skazanemu są finansowane przez ministra sprawiedliwości ze środków budżetu państwa, z części, której jest dysponentem. Powoduje to, że zdarzają się przypadki „podwójnego” finansowania świadczeń, gdyż skazanym świadczenia zdrowotne są udzielane bezpłatnie, bez względu na uprawnienia z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, a skazany może np. podlegać obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu pobierania renty.

3. Kolejnym problemem są utrudnienia w zatrudnianiu osadzonych przez instytucje gospodarki budżetowej. Powstały one na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. W przypadku instytucji podległych ministrowi sprawiedliwości instytucje te są podmiotami, które powstały poprzez przekształcenia gospodarstw pomocniczych działających przy zakładach karnych.

Instytucje gospodarki budżetowej są jednostkami sektora finansów publicznych utworzonymi w celu realizacji zadań publicznych polegających na prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych oraz resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności przez organizowanie pracy sprzyjającej zdobywaniu kwalifikacji zawodowych.

W celu realizacji powyższych zadań IGB prowadzą działalność produkcyjną, handlowo-usługową oraz wykonują roboty remontowo-budowlane na rzecz jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra sprawiedliwości, pozostałych jednostek organizacyjnych sektora finansów

publicznych oraz innych podmiotów niebędących jednostkami sektora finansów publicznych.

Podstawowe zadania instytucji w zakresie prowadzenia oddziaływań penitencjarnych oraz resocjalizacyjnych wobec osób skazanych na karę pozbawienia wolności, w związku z koniecznością zagwarantowania uzyskiwania przez osoby pozbawione wolności co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę (w poprzednim stanie prawnym skazani uzyskiwali połowę tej kwoty), skutecznie uniemożliwia konkurencję instytucji na otwartym rynku. Należy pamiętać, że skazani nie są w większości przypadków wykwalifikowaną kadrą, ich efektywność jest znacznie niższa niż pracowników cywilnych. Nadto obostrzenia dotyczące nadzoru nad skazanymi w pracy także podwyższają koszty funkcjonowania instytucji. Powyższe powoduje, że instytucje mają utrudniony dostęp do zamówień publicznych realizowanych nawet w ramach resortu sprawiedliwości, gdyż działając zgodnie z przepisami prawa, nie mogą być konkurencyjne.

Dotychczas gospodarstwa pomocnicze jako jednostki Skarbu Państwa korzystały ze zwolnień w zakresie konieczności uzyskiwania zamówień w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych, na zasadzie „zamówień in home”. Oznaczało to, że wszystkie jednostki Skarbu Państwa mogły udzielić zamówienia gospodarstwu pomocniczemu bez prowadzenia procedury przetargowej, po przeprowadzeniu tzw. rozeznania rynku w drodze zapytań ofertowych. Wybierano wówczas najkorzystniejszą ofertę spośród ofert składanych przez gospodarstwa i udzielano zamówienia.

Po przekształceniu gospodarstw w instytucje gospodarki budżetowej, które nie były już jednostkami Skarbu Państwa, możliwość bezprzetargowego udzielania zamówień została zniesiona. W zamian za to wprowadzono do ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych możliwość udzielania zamówień publicznych instytucjom gospodarki budżetowej z pominięciem ustawy o zamówieniach przez organ, który utworzył instytucję i sprawuje nad nią nadzór. Paradoksalnie wprowadzona do ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych nowelizacja w zakresie art. 4 pkt

13 ustawy doprowadziła do sytuacji, w której liczba zamówień została znacznie ograniczona, gdyż inwestycje związane np. z budową zakładów karnych czy sądów nie prowadzone są przez ministra sprawiedliwości, który jest organem założycielskim, a przez Centralny Zarząd Służby Więziennej, okręgowe zarządy Służby Więziennej i samych dyrektorów zakładów karnych lub prezesów sądów. Natomiast zgodnie z zapisem art. 4 pkt 13 ustawy Prawo zamówień publicznych tylko minister sprawiedliwości może udzielić zamówienia instytucji, zatem dostęp do zamówień jest ograniczony w znacznym stopniu, gdyż podmioty faktycznie udzielające zamówień nie są wymienione w art. 4 pkt 13 ustawy Prawo zamówień publicznych.

Powyższe powoduje, że możliwość organizowania skazanym miejsc pracy jest ograniczona, a co za tym idzie – realizacja zadań instytucji w tym zakresie staje się utrudniona, a nawet niemożliwa. Rozwiązaniem tej sytuacji mogłaby być nowelizacja Prawa zamówień publicznych, aby zamówienia publiczne mogły być udzielane przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji oraz przez jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez ten organ.

W związku z przedstawionymi wyżej zagadnieniami rodzą się następujące pytania:

Jakie kroki zamierza podjąć ministerstwo w celu dopasowania liczby etatów w jednostkach Służby Więziennej do zadań, które one realizują?

Czy ministerstwo dysponuje szczegółowymi danymi dotyczącymi liczby etatów przypadających na liczbę osadzonych w poszczególnych zakładach karnych? (Jeśli tak, proszę o krótkie ich zestawienie).

Jak ministerstwo ocenia możliwość przyznawania etatów jednostkom, w których występują braki etatów w drodze standaryzacji stanowisk?

Jak ministerstwo ocenia możliwość redukcji kosztów funkcjonowania Służby Więziennej poprzez włączenie skazanych do powszechnego ubezpieczenia zdrowotnego i stosowania w tym zakresie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych?

Jak ministerstwo ocenia koncepcję nowelizacji Prawa zamówień publicznych, aby zamówienia publiczne mogły być udzielane przez organ władzy publicznej wykonujący funkcje organu założycielskiego tej instytucji oraz przez jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez ten organ?

Łączę wyrazy szacunku

Posel Jacek Żalek

Białystok, dnia 8 maja 2012 r.